

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

ФАКУЛЬТЕТ № 2

Кафедра цивільного та господарського права

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЮРИДИЧНА ЛОГІКА**

Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма Право
Шифр за ОПП: ОК 10

Мова навчання: українська

Кривий Ріг - 2024

Розробники:

НІКОЛЕНКО Ксенія, доцент кафедри

цивільного та господарського права, к.філос.н., доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри цивільного та господарського права, факультету №2 КННІ ДонДУВС

Протокол № 2 від «02 » вересня 2024 р.

Завідувач кафедри

Ганна УСТІНОВА-БОЙЧЕНКО

Робочу програму погоджено з керівником проєктної (робочої) групи освітньо-професійної програми Право (студенти)

«28» серпня 2024 р.

Керівник проєктної (робочої) групи

Катерина НЕСТЕРЕНКО

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	2-й	2-й
Кількість кредитів ЄКТС / годин	3 / 90	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Лекції:	20 годин	8 годин
Семінарські:	20 годин	8 годин
Практичні:	-	-
Самостійна робота:	50 годин	74 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	Залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи	1:1,3	1:5

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: формувати здатність розв'язувати логічні спеціалізовані завдання у сфері права з розумінням природи і змісту його основних правових інститутів; здібності розв'язувати складні спеціалізовані завдання у сфері права, забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності тощо.

Завдання: навчити володіти методами абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу та синтезу; сформувати навички використання принципів логічного мислення у практичних ситуаціях (аналізувати юридичну термінологію, тлумачити правові документи, знаходити у них протиріччя, застосовувати логічні методи у процесі правової кваліфікації злочину чи правопорушення); навчити засадам наукової методології (формулювання тези у доведенні, її аргументація, здатність будувати й перевіряти гіпотези та версії); сформувати навички критичного мислення при аналізі світоглядних, соціально та особистісно значущих проблем; навчити аналізувати та порівнювати інформацію з різних джерел; сформувати навички самостійної роботи та самодисципліни.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити навчальної дисципліни: «Основи наукових досліджень», «Українська мова професійного спрямування», «Теорія держави і права України».

Постреквізити навчальної дисципліни: дисципліни юридичного циклу.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання						
	РН1	РН3	РН5	РН6	РН7	РН12	РН19
володіти методами абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу та синтезу	+	+	+	+	+	+	+
використовувати принципи логічного мислення у практичних ситуаціях (аналіз юридичних термінів, тлумачення правових документів, пошук у них протиріч, застосування логічних методів у процесі правової кваліфікації злочину/правопорушення)	+	+	+	+	+	+	+
володіти принципами наукової методології (формулювання тези у доведенні, її аргументація, здатність будувати й перевіряти гіпотези та версії) використовуючи сучасні знання	+	+	+	+	+	+	+
використовувати навички критичного мислення при аналізі	+	+	+	+	+	+	+

світоглядних, соціально та особистісно значущих проблем, вміти аналізувати власні судження, робити висновки та необхідні корективи							
вміти реалізовувати роботу в групах – доведення та спростування, аналіз та синтез, пропонувати варіанти вирішення логічних задач, вислуховувати думку інших	+	+	+	+	+	+	+
здатність приймати неупереджені і мотивовані рішення, визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб, примирювати сторони з протилежними інтересами (на прикладі логіки доведення)	+	+	+	+	+	+	+
здатність виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення	+	+	+	+	+	+	+
вміти у професійній діяльності реалізовувати процеси мислення: чітко формулювати поняття, будувати судження та гіпотези, вміти пропонувати версії, припущення, обґрунтування	+	+	+	+	+	+	+
послугуватись принципами філософії права (природне права, верховенство права, тощо) при для здійсненні юридичного мислення	+	+	+	+	+	+	+
Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення	+	+	+	+	+	+	+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма

	усього	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	пс	л	інд	ср		л	пс	л	ін д	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1. Предмет і значення логіки як науки	10	2	2	-	-	6	8	1				7
Тема 2. Мислення та мова	10	2	2	-	-	6	8	1				7
Тема 3. Основа теорії імен	10	2	2	-	-	6	7					7
Тема 4. Поняття та логічні операції з ними	10	2	2	-	-	6	9	2				7
Тема 5. Прості категоричні судження. Складні судження	10	2	2	-	-	6	9	1	1			7
Тема 6. Логіка некатегоричних суджень	6	2	2	-	-	2	9	1	1			7
Тема 7. Простий категоричний силогізм як класична форма умовиводу	6	2	2	-	-	2	9	1	1			7
Тема 8. Складні умовиводи: їх різновиди та структура.	6	2	2	-	-	2	9	1	1			7
Тема 9. Епістемічна логіка та її роль у судово-слідчому пізнанні	6	2	2	-	-	2	11		2			9
Тема 10. Основи теорії аргументації	6	2	2	-	-	2	11		2			9
Усього годин	90	20	20	-	-	50	90	8	8			74

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет і значення логіки як науки. Закони логіки. Визначення предмету логіки. Процес мислення та його основні форми. Співвідношення мислення і мовлення. Поняття логічної форми. Основні принципи побудови формалізованих міркувань. Сутність формально-логічного закону. Закон тотожності. Закон несуперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Сучасні уявлення про формально-логічні закони.

Тема 2. Мислення та мова. Мова формальної логіки. Загальна та прикладна, традиційна й сучасна логіка. Логічні особливості правового мислення. Значення логіки для формування культури юридичного мислення.

Тема 3. Основа теорії імен. Розглядаються питання про зв'язок імен з предметами, які ними позначаються, зокрема співвідношення смислу імені й змісту поняття, залежність логічного значення висловлювання від значень імен, що є його складовими, тощо. Ім'я, смисл, значення, види імен.

Тема 4. Поняття та логічні операції з ними. Сутність поняття як форми мислення. Логічні засоби утворення понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. Зміст і обсяг поняття. Закон оберненого відношення між змістом та обсягом поняття. Види понять. Відношення сумісності й несумісності. Види відношень сумісності: рівнозначність, перехрещення, субординація. Види відношень несумісності: координація, протилежність, протиріччя. Операції з поняттями: визначення, ділення, обмеження й узагальнення понять.

Тема 5. Прості категоричні судження. Складні судження. Загальна характеристика судження. Судження як відображення тотожностей і відмінностей між предметами. Структура судження. Види простих суджень. Логічний квадрат. Значення істинності суджень. Складні судження: умовні, розділові й еквівалентні. Таблиці істинності складних суджень та їх застосування в юридичній практиці.

Тема 6. Логіка некатегоричних суджень. Некатегоричні судження. Логічна модальність. Види модальних суджень. Закони модальної логіки. Норми в модальній логіці. Філософські й прикладні питання логіки норм. Деонтична логіка та право. Закони деонтичної логіки. Еротетика. Структури мови типу «питання-відповідь» та їх роль у розвитку знання. Основні характеристики питань. Поняття відповіді. Основні характеристики відповідей. Юридичний діалог. Різновиди діалогу та поля діалогу. Правила судової полеміки.

Тема 7. Простий категоричний силогізм як класична форма умовиводу. Умовивід як форма мислення та його роль у судово-слідчому пізнанні. Види умовиводів: індукція, дедукція, традукція. Безпосередні умовиводи. Дедукція. Простий категоричний силогізм, його правила, фігури та модуси.

Тема 8. Складні умовиводи: їх різновиди та структура. Скорочені, складні й складноскорочені силогізми. Дедуктивні умовиводи зі складних суджень. Суто умовні та умовно-категоричні умовиводи. Розділово-категоричні умовиводи. Умовно-розділові (лематичні) умовиводи. Індуктивні умовиводи та їх види. Повна індукція. Неповна індукція. Популярна індукція. Наукова індукція (канони Мілля). Умовиводи за аналогією. Види аналогії. Роль аналогії в науці й правовому процесі. Правова оцінка за аналогією до закону або за прецедентом.

Тема 9. Епістемічна логіка та її роль у судово-слідчому пізнанні. Сутність та завдання епістемічної логіки. Наукова проблема. Основні форми наукового знання: аксіома, гіпотеза, теорія. Види гіпотез. Умови формування гіпотези. Версія як різновид гіпотези. Класифікація версій. Верифікація та фальсифікація версій. Доведення та спростування гіпотез. Структура доказу. Доведення і судовий доказ. Суб'єкт судового доказу. Доведення як необхідна складова судового доказу. Прямі й непрямі доведення. Спростування.

Тема 10. Основи теорії аргументації. Аргументація та її структура: теза, основа, демонстрація. Правила й помилки щодо тези, аргументів та демонстрації. Доведення. Дискусія. Пропонент. Опонент. Аудиторія.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.2.Оцінювання якості знань та видів контролю

5.2.1. Поточне оцінювання знань Здобувачів на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 4-бальною системою, де 5 балів відповідає оцінці «відмінно», 4 бали відповідає оцінці «добре», 3 бали відповідає оцінці «задовільно», 0 балів відповідає оцінці «незадовільно».

5.2.2. Підсумкове/семестрове оцінювання знань Здобувачів за результатами вивчення освітніх компонент на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 100-бальною уніфікованою системою, яка поширюється на всі навчальні дисципліни незалежно від обсягу та тривалості викладання. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу наведений в таблиці (див. Таблицю 1).

Таблиця 1. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу.

Денна форма	Заочна форма
Аудиторна робота – 40 балів	Аудиторна робота – 20 балів
Самостійна робота – 20 балів	Самостійна робота – 40 балів
Залік/екзамен – 40 балів	Залік/екзамен – 40 балів
Усього за навчальну дисципліну – 100 балів	Усього за навчальну дисципліну – 100 балів

5.2.3. Для денної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях), для яких оцінювання результатів навчання здійснюється за контрольними нормативами, визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість нормативів за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для денної форми навчання складає 8, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку ($40/5=8$).

Розподіл 20 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.2.4. Для заочної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях), для яких оцінювання результатів навчання здійснюється за контрольними нормативами, визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість нормативів за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для заочної форми навчання складає 4, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку (20/5=4).

Розподіл 40 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.2.5. Підсумковий контроль – залік складається Здобувачами в обов'язковому порядку.

– 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

– 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

– 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

– 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Данильян О. Г., Юркевич О. М., Кальницький Е. А. Логіка. Навчально-методичний посібник. Харків : Право. 2021. 114 с.
2. Конверський А. Традиційна логіка. Київ : Центр Навчальної літератури, 2020, 408 с.

Допоміжні:

1. 3. Повторева С.М. Словник з логіки. Київ : Магнолія 2006, 2021. 196 с.
2. Хоменко І. Логіка. Теорія та практика. Київ : Центр Навчальної Літератури, 2019. 400 с.
3. Боднар Т.І. Логіка. Хрестоматія. Київ : Ліра К. 2022, 366 с.
4. Конверський А.Є. Сучасна логіка: класична і некласична. Київ : ЦУЛ. 2020, 294 с.
5. 4. Комаха Л. Логічні засади аргументації у філософському знанні. Київ : Центр Навчальної Літератури, 2020. 360 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
2. Дистанційний курс з дисципліни. URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=209>
3. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України URL: <https://web.archive.org/web/20170709151304/http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/253>
4. Логіка: інформаційний ресурс. URL: <https://stud.com.ua/logika/>
5. Словник з логіки. URL: <https://jurkniga.ua/contents/logichniy-slovník-dovidnik.pdf>
6. Національна бібліотека України <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича www.library.univ.kiev.ua
8. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
9. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>
10. Українська правнича фундація <http://www.ulf.com.ua/>